

Tee ooperilavale algas Võrumaa metsatalust

Ooperisolist Väino Puural (64) heliseb siiani kõrvus vanaema Pauline hele lauluhääl. See naine tegi Võrumaal rasket talutööd, kuid ta süda igatses laulu ja kandlemängu. Vanaema ootamatu surm oli Väinole raske üleelamine.

TEKST: LIISI SEIL FOTOD: MARKO MUMM JA ERAKOGU

Väino Puura ütleb, et tema isaema Pauline Puura (neiuna Reinert) oli ilmselgelt sündinud valel ajal ja vales kohas. «Tol ajal ei olnud ju võimalust, et igast andekast inimesest võiks saada laulja või muusik. Kui naine läks tallu, pidi ta seal tööd tegema. Laul ja pillimäng jäid hobiks,» tõdeb kauaaegne Estonia ooperi- ja operetisolist.

Ta arvab, et sisemiste vastuolude tõttu saigi tema vanaema 62aastasena insuld. Haigus tabas Puura talu perenaist siis, kui ta laudas lehma lüpsis. Väino oli sel ajal alles nelja-aastane poisipõnn. Suur hirm vanaema lahkumise pärast on pikka kasvu mehel veel nüüdki, 60 aastat hiljem, eredalt meeles. Ta mäletab ennast seismas vanaema Pauline voodiserval ja hüsteeriliselt nutmas. Väino

ema meenutuste kohaselt olid surija viimased sõnad: miks see poisid nii meeletult karjub?

Kuid ta mäletab hästi ka vanaema lauluhäält – Pauline laulis poisile tihti. Väino elas koos oma vanematega Võrumaal Kurenurme külas väikeses Treisi talus, mis asus vanavanemate majast paari kilomeetri kaugusel metsa sees. Kui vanaema oma õuelt hüüdis: lapsed, tulge kooki sööma! –, kuulis minia selle oma õuele ära. Vaat nii hele hää! oli Pauline Puural!

Vanaisa Aleksander Puura oli seevastu vaikne mees. Teda vaevatas kõha. Nii nagu paljud teisedki mehed, oli ta suitsetanud nooruses siidi, et pääseda ülipikast nekrutiteenistusest. Sigaretipaberi sisse keerati siidsukk ja tõmmati suitsu kopsudesse. Kopsuhaigus andis küll vabastuse tsaariarmeele, kuid tõi kaasa eluaegse tervisekahjustuse. Sel-

lesse vanaisa 63aastasena surigi.

Haigus ei takistanud mehel aga elu lõpuni piipu tõmbamast. «Olin umbes kolmeaastane, kui ütlesin vanaisale: anna mulle ka popsata! Ta andiski,» meenutab Väino.

Kuigi Aleksander Puura oli lapselapse meelest tagasihoidlik mees, selgus Tiiu palvel tehtud suguvõsa uurimusest, et noorena oli ta läbi teinud seiklusi, millest Väino Puural polnud aimugi.

Eesti Isikuloo Keskuse uurijad leidsid arhiividokumente, kus kirjeldatakse näiteks Aleksandri käekäiku Vabadussõjas – vaenlase kätte vangilangemist,

Varajases lapsepõlves ärkasid tihti õõsel ja karjusin: appi, tapetakse!

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

1 Väino Puura emapoolsed vanavanemad elasid Petseri lähedal Meremäel. Pildil on vasakult vanaisa Paul, vanaema Jevdokia ja ema õde. Ema seisab nende ees. 2 Noorpõlvepill vanaema Paulinest. 3 Pisike Väino koos isa ja emaga. 4 Väino Puura pärast keskkooli 1969. aastal.

põgenemist, metsa varjumist ja hiljem eluaegselt sunnitööst pääsemist. Küllap teadnud need sündmused pärast Paulinega abiellumist unustusse.

Elu metsavendade keskel

Metsa varjunud meestega oli Võrumaal tegemist ka Väino lapsepõlve ajal. «Enamik ümberkaudseid mehi oli teeninud nii Vene kui ka Saksa sõjaväes. Lõpuks olid paljud neist metsa läinud.»

Need, kes metsataludes elasid, said tunda KGB karmi kohtlemist. Ka Väino isa Valter Puurat käidi mitu korda töötlemas, et saada temalt infot metsavendade kohta. «Igal nädalalõpul toimus ülekuulamine ja peksmine. Minu ema, kes oli tol ajal rase, oli sellest väga häiritud,» nendib Väino, märkides, et õde Heli Suviste on temast seitse aastat noorem.

«Varajases lapsepõlves ärkasin tihti öösel ja karjusin: appi, tapetakse! Ma ei teadnud tapmisest midagi, kuid see sõna oli kodus palju kasutusel ja tekitas hirmu.»

Väino isal Valter Puural õnnetus repressioonidest pääseda, sest tema oli Nõukogude armee vete-

ran. «Isa võeti algul samuti Saksa sõjaväkke ja ta oli Tallinna lähedal tööpataljonis. Aga siis saatis üks tüdruk talle pulmakuuse – kirjutas ohvitserile, et sel mehel seisab ees abiellumine ja lastagu ta õigeks päevaks sõjaväest koju,» jutustab Väino lõbusat perekonnalegendi. «Isa ei teadnud ise sellest midagi. Aga kui ohvitser ta välja kutsus ja küsis: noh, kas tagasi tulles torti ka tood? –, läks ta mänguga kaasa.» Sakslased lubasidki sõduri koju abielluma, kuid rohkem nad teda ei näinud – mees varjus kodukandi metsa.

Kui võim vahetus, nabiti Valter Puura Vene sõjaväkke. «Seal küsiti meestelt, kes neist oskab pilli mängida. Isa ütles: mina. Tegelikult oskas ta seda vaid natuke,» jutustab poeg. «Siis küsiti, kellele on pill kodus. Isa tõstis jälle käe.»

Valter Puura saigi käsu minna koju pilli järele. Tema isa pidi müüma 20 lammast ja sama palju sigu, et pojale tagasiminekuks akordion osta. «Lõpuks jõudis isa koos pilliga sõjaväkke tagasi, aga ta oskas mängida ainult ühte lugu!» itsitab Väino. «Siis löödi talle meeletu drill peale.

Tagasi tulles oli isast saanud professionaalne pillimees sõjaväe-orkestris!» See julge manööver oli päästnud noore mehe rindele saatmisest.

Ema hoidis peret ülal

Pillimänguiskus tuli Valter Puurale kasuks ka hilisemas elus – ta mängis pulmades ja pidudel. Ametilt oli ta metsatöölaine, hiljem Sõmerpalu sovhoosis traktorist. «Isa oli heasüdamlik mees ja lasi elul rahulikult kulgeda,» kirjeldab Väino. «Ema oli see, kes majapidamist haldas ja peret ülal hoidis.»

Majanduslikult olid nad heal järjel. Raha loomulikult ei jätkunud, aga söögipuudust ei tundud. Nende Keema talu juurde, kuhu pere oli hiljem metsnikumajast kolinud, paigutati kolhoosi loomafarm. Lehmade talitamine oli pere rahva ülesanne. Tänu sellele said toidetud ka pere enda loomad.

«Kui sellele ajale tagasi mõtlen, siis tuleb meelde ainult üks meeletu töö, töö ja töö,» nendib ooperilaulja. «Sellel tööil polnud kunagi mingit nähtavat tulemust – heina-tegu kadus loomade kõhtu ja kartulivõtt kadus keldritesse. Tunnet, et midagi oleks valmis saanud, ei saanud kunagi.»

Selle vastu, et poeg oma elu muusikaga seob, polnud vanematel midagi. Tol ajal oli ju häid näiteid, et ka lauljana saab ennast ära elatada – Väino lemmikute-na esinesid raadios Jüri Pärj, Uno Loop, Artur Rinne ja Georg Ots. «Ema põhiline soov oli, et lapsed saaksid koolitatud. Et me saaksime Võrumaalt ära ega jääks küla-joodikuks,» selgitab ooperilaulja. «Viin oli tol ajal odav ja külavahel võis näha sageli kedagi purjuspäi kraavis vedelemas. Seejuures ei erinenud naised meestest. Valit-ses suur minnalaskmise meeleolu, sest inimestel ei olnud stiimulit pingutada ja midagi õppida.»

Väino muusikutee sai alguse Kurenurme 8klassilises koolis. Kuna ta isa oli muusikamees, pandi ka poeg koolis laulma. Hiljem ärgitas ka Võru keskkooli muusika-õpetaja teda esinema. «Kümnendas klassis oli juba selge, et lähen edasi laulu ja muusikat õppima,» tõdeb hilisem rahvusoooperi solist.

Põnevamad leiud sugupuust

Põnevamad leiud Väino Puura sugupuust

KOOSTANUD KEN IRD, FRED PUSS

EESTI ISIKULOO KESKUS
Tiigi 10-51, 51003 Tartu
www.isik.ee
E-post info@isik.ee
Tel 7420 882, 5288 329

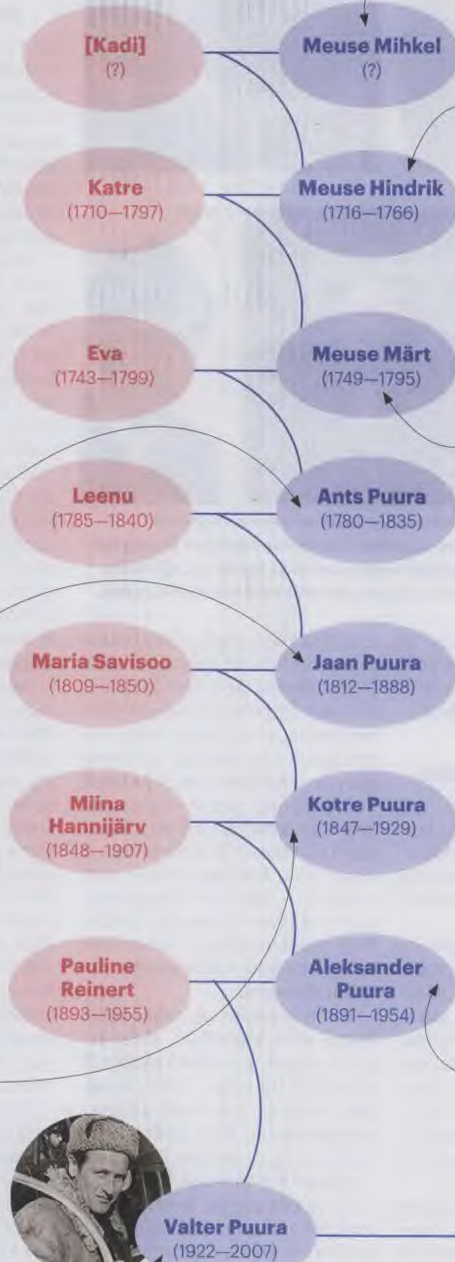
Ants Puura, tuntud ka kui Hindrike Ants, üks ristivanem oli kammerherra von Igelström. Hiljemalt 1795. aastast elas Ants Lendla külas oma lelle Hindrike Jaani talus. Ta abiellus Vana-Antsla mõisapiirkonnast pärit Kaarli tütre **Leenuga**. Neil sündis neli last. Hiljemalt 1811. aastaks oli Antsust ajutiselt saanud 1799. aastal surnud Viina Hindriku talu peremees. Kuid juba 1815. aastaks oli temast saanud jällegi sulane Lendla külas oma endises kodutalus Hindrikel.

Pärast pärisorjuse kaotamist Liivimaal pandi Antsule ja tema perele 1823. aasta paiku perekonnanimeks Boraks, mis sai üsna pea eestistatud nimekuju Puura. Ants suri 54aastaselt Hindrike talu sulasena «närvipalavikku», mis võib tähendada meningiiti (1845–1847 oli Eestis selle haiguse puhang). Antsu lesk Leenu suri temast viis aastat hiljem 55aastaselt sisemistesse vaevustesse. Leenu sugulane oli kunstnik Karl Pärsmägi ning insener ja Eesti esimene teedeminister Ferdinand Petersen.

Jaani Puura, tuntud ka kui Antsu Jaan, läks Urveste kirikuraamatute järgi kooli 1819. aastal. Ta abiellus 1830. aastal Savisoõ Peetre tütre **Maria Savisooga**. Neil sündis üheksa last, kellest neli surid juba lapseas. Jaanist sai hiljemalt 1834. aastast oma kodutalu Hindrike talu peremees. Jaani abikaasa Maria suri 40aastaselt vesitõppe. Vaid paar kuud pärast oma naise surma abiellus Jaan 1850. aastal Vana-Antsla mõisapiirkonnast pärit Hannuse talu tüdrukuga **Katre Eliasega** (1827–1912). Neil sündis seitse last, kellest täiskasvanuks sai vaid kaks, sealhulgas poeg lisak Puura (1857–1924), kes võeti 1878. aastal Vene-Türgi sõja ajal väeteenistusse. Tema ristiisaks oli seejuures soldat lisak Elias.

Kotre Puura sündis Hindrike talu peremehe pojana. Ta abiellus 1872. aastal **Miina Hannijärviga**, neil sündis üheksa last, kellest täiskasvanuks sai viis. Lapseas suri ka nende esiklaps Carl Gustav Puura (1873–1875), kes sai nime oma ristiisalt pastor Carl Gustav Steiniit. Hiljemalt 1873. aastast oli Kotrest saanud Hindrike talu peremees. Hiljemalt 1921. aastast oli ta Vaabina mõisapiirkonnas Ora talu peremees. Kotre abikaasa Miina suri 58aastaselt vesitõppe. Miina sugulased on kirjanikud Andres ja Kristiina Ehin ning Kaur Kender, arstiteadlane professor Mart Kull.

Valter Puura abiellus **Aleksandra/Alti Paulusega**. Neil sündisid poeg Väino (1951) ja tütar Heli (1958). Valteri ja Aleksandra laulatus ning Väino ristimine Urveste kirikus viidi mõlemad läbi samal päeval 1955. aastal.

Meuse Mihkel elas 1752. aastal Võrumaal Urveste kihelkonnas Vaabina mõisapiirkonnas Posuniku külas. Ta elas koos naise Kadiga oma poolemehest peremehe, poeg Hindriku juures. Kadi võis olla Hindriku ema, kuid võis olla ka kasuema. Hindriku sünniaastat arvestades sündis Mihkel ligikaudu 1690. aastal, ta suri 1750. aastate lõpul.

Meuse Hindrik abiellus 1737. aastal Hänni Ado tütre **Katrega**. Neil sündis vähemalt seitse last. Hiljemalt 1750. aastaks oli temast saanud oma isatalu Meuse talu peremees, mida ta pidas koos Meuse Juhaniaga. 1758. aastal pidas ta Meuse talu koos Meuse Samuli ja Mikuga. 1762. aastal oli Hindrik ikka Meuse talu peremees, seal elasid veel kolm pooleterameest ja kaks manulist. Pärast Hindriku surma elas tema lesk Katre koos poegade ja kodutalus nähtavasti kuni surmani.

Meuse Märt, teise nimega Hindrike Märt, abiellus 1771. aastal Villige Hindriku tütre **Evaga**. Neil sündis vähemalt neli last. Märt elas oma perega hiljemalt 1782. aastast Vaabina mõisapiirkonnas Lendla külas oma venna Hindrike Jaani talus. Hiljemalt 1795. aastast oli ta ega manuline oma teise venna Hindrike Samueli talus. Tema lesk Eva elas nähtavasti elu lõpuni oma poja Hindrike Jaani talus.

Aleksander Puura sündis Hindrike talu peremehe pojana. Tal oli vallakooli haridus. Aleksander abiellus 1918. aastal Vana-Antsla mõisapiirkonnast pärit Miili Tageniga (1891–1918), kes suri vaid paar kuud pärast laulatust ajupõletikku. Teist korda abiellus Aleksander 1921. aastal Vaabina mõisapiirkonnas Keema talu peremehe tütre **Pauline Reinertiga**. Neil sündis neli poega ja tütar, viimane suri paar aastast. Pauline sugulased on poliitik Vilja Savisaar-Toomast, teleajakirjanik Vahur Kersna, kahevõistleja Ago Markvardt, filosoof Margit Sutrop, muusik Robert Vaigla, kirjanik Bernard Kangro, laulja Uku Suviste, ettevõtja Guido Sammelseel, lavastaja Andres Puustusmaa.

1919. aastal elas Aleksander Ora talus põllutöölisena. 1919. aasta veebruaris kuulus miilitsaulema abi üle Albinus Soosaare, kes teatas: 18 veebruaril s. a. aresteris mind Vaabina valla vanem miilitsionäär ühes Aleksander ja Ado Puuraga, Jaan Reinartiga ja Josep Aderiga. Kodust viidi mind ühes isaga Aleksander Puura puukuuri. Sääli peksid mind Aleksander Puura, Ado Puura ja Jaan Reinart (Pauline vend Jaan Reinert) suurte keppidega ja puuhalgudega. „.../ Mina olen niipalju ära peksnud, et ennast vaevalt liikutada saan. (Mina Kotre) Puura [juures õöl vastu 14. veebruari toimunud] vargusest osa võtnud ei ole ja sellest asjast midagi ei tea. Sõja tõttu kohtupidamine venis ning kuna vahepeal kadunud Aleksandrit ei leitud, loobus Albinus Soosaar tema süüdistamisest.

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

